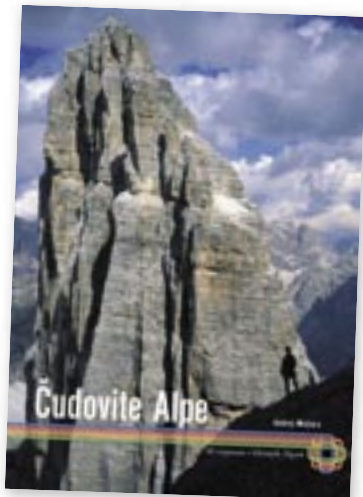

Čudovite Alpe

Čudovite Alpe, Andrej Mašera,
Planinska zveza Slovenije,
2006

Žalosten sem. Žalosten in poln hrepenenja, ki ga je v meni vzbudila pravkar prebrana knjiga – vodnik Čudovite Alpe Andreja Mašere. Najraje bi vrgel opremo v prtljajnik in se odpeljal v meni ljube Dolomite, ki mi niso pri srcu zgolj zaradi svoje podobe, temveč tudi zaradi prijaznih ljudi v tamkajšnjih kočah. A žal ne morem.

Vodnik po Alpah me je prijetno presenetil. Priznam, da sem vesel, ker smo Slovenci dobili tako knjigo, pravzaprav sem kar nekoliko ponosen. Sicer bi bila pretirana trditev, da smo z njo stopili ob bok ostalim alpskim narodom, ki so natisnili že na kilograme tovrstne literature, tretji korak (glej Bine Mlač: Varneje po feratah in vodnik po dolomitskih feratah, PZS, Ljubljana, 2002; Tomaž Vrhovec in drugi: Najvišji vrhovi v Alpah, PZS, Ljubljana, 2005) je pa vendarle storjen.

Vodnik odlikujejo sistematičnost, preciznost in literarna nadgradnja, ki se odraža v bogastvu geografskih in zgodovinskih informacij ter poetičnem navdušenju nad lepoto gorske pokrajine, ki notranje bogati človeka; pri-

jetno branje, ki vzbuja željo po vzponih. Razvidno je, da je bil Tine Mihelič, ki mu je posvečeno to delo, avtorjev prijatelj in vzornik.

»... *Civetta je ena najbolj znamenitih gora v Alpah. Je simbol in mit. Simbol edinstvene lepote Dolomitov, simbol visokih navpičnih sten, neštetih manjših in večjih, drzno ošljenih stolpov, ozkih škrbin in omotičnih prepadov. Ze samo ime Civetta, ki zazveni nekako rezko in trpko, navda dušo in srce z neubranljivo, prav strastno željo povzpeti se na ta sijajni vrh. Ime gore (civetta = čuk), ki se v prevodu sliši nekoliko banalno, v prenesenem pomenu pa lahko pomeni tudi spogledljivo (tako jo je ljubkoval moj nepozabni prijatelj Tine Mihelič, vrhunski gorniški esteta), ima simbolni pomen edinstvene popolnosti, ob kateri ne more ostati ravnodušen nihče, tudi tisti ne, ki mu je za gore malo mar ...*« Takole se razneži avtor (str. 101) ob misli na to dolomitsko lepoticco.

Meni pa je med drugim všeč tudi tole: »... *osupli ostrmimo pred veličastnim prizorom, ki mu v vseh Alpah skoraj ni enakega. Kar 2200 m nad nami se v višino poganja orjaški skalni obelisk, kot dovršena zgradba navpičnih, gladkih sten in naostrenih razov. Agnèr – magično, skrivnostno zveneče ime fantastične gore, pod katero ostanemo pretreseni in nemi v strahospoštljivi zamaknjenosti ...*« (str. 111). Čutite mravljinca po koži? Torej ste še en kandidat več za obisk tega velikana!

Pri vsakem vrhu je nekaj besed namenjenih legi gore. Priznam, da sem si med branjem teh vrstic popravil dokaj megleno predstavo, ki sem jo imel o položaju nekaterih vrhov glede na njihovo okolico. Kjer se je avtorju zdelo potrebno, nam je razkril imena prvoprstopnikov na »pomembne« vrhove in njihovih slavnih vodnikov.

Andrej Mašera je kot bisere na ogrlici nanizal 45 vzponov, med

njimi so tudi taki dragoceni kamni kot Velika Cina – Mit in legenda, Monte Cristallo – Nomen est omen, Sorapiss – Samotni dolomitski orjak nad Cortino, Marmolada – »O Marmoleda, ti es regina ...«, Monte Agnèr – Kakšna gora!, Dreiherrnspitze – Gorski aristokrat Visokih Tur, Großglockner – Sanjski vrh nad belimi ledeniki, Großvenediger – V kraljestvu ledenikov, Watzmann – Pravljčna gora Valentina Staniča ... Vsak vrh je namreč okrašen s podnaslovom, ki ponazarja njegovo značilnost. Žal je moral avtor, kot izvemo v uvodu, prvotnih 60 opisov zmanjšati za 15. Škoda, morda je med manjkajočimi tudi kakšna ferata ali gora v divji in lepi Brenti, ki jo pogrešam v tem nizu.

Od Karnijskih in Ziljskih Alp preko Dolomitov in Severnih apeniških Alp do Visokih Tur nas vodi Andrej Mašera. Naša pot se začne z lahкими vzponi, primernimi za vsakogar, težavnost se počasi stopnjuje do kar krepkih zalogajev: kombiniranih snežnih tur in plezalnega vzpona po »normalki«. Vmes so lahke ter bolj ali manj zahtevne ferate, nekateri vzponi tehnično niso zahtevni, so pa dolgotrajni in zahtevajo dobro kondicijo.

Zgovorna sta podatek o višinski razliki od izhodišča do vrha in ocena težavnosti ture. Sledi kratka geografska in zgodovinska predstavitev. Opisana je vožnja od prestopa državne meje do izhodišča. Podrobnemu opisu vzpona ne manjka koristnih navsvetov, pa tudi svaril in opozoril. Vzpon je časovno razdeljen na posamezne etape, na koncu pa je skupna dolžina ture, zaokrožena navzgor; opisan je tudi sestop, saj je na vrhu človek šele na polovici poti.

Knjigo krasijo številne dobre fotografije, nekaj pa je naravnost odličnih. Seveda bi se našel kakšen nergač in dejal, da je o kočah pre malo podatkov (preko spleta jih hitro najdemo), pa da ni zemljevidov poti. Za turo bom pač

raje kupil zemljevid, ki ga priporoča avtor na koncu opisa gore. Knjigi želim, da bi se dobro prodajala (a smo planinski narod al nismo?!), bralcem pa varen korak, lepo vreme in obilo srečnih trenutkov v čudovitih Alpah.

Mire Steinbuch

Andrej Mašera: Čudovite Alpe (45 vzponov v bližnjih Alpah). Ljubljana 2006.

Bili so časi, ko smo se z vrhov domačih Julijcev poželjivo ozirali na zahod, čez takrat še strogo varovano državno mejo, in sanjali o gorah okoli Montaža in Viša ter za tolažbo prebrali Kugyjeva in Tumova pripovedovanja o čarobnih Zahodnih Julijcih. Potem je meja izgubila veliko svoje ostrine, Zahodni Julijci pa so vendarle ostajali daleč in veliko domiselne logistike je bilo potrebne, preden smo se znašli v Jezerski dolini, na Nevejskem sedlu ali v Zajzeri, kaj šele v Dunji onstran Montaža – tako rekoč na koncu sveta. Le kdo bi si takrat upal pomisliti na gorovja še dlje proti zahodu, ki so jim le posvečeni vedeli imena, saj smo še o Karnijskih Alpah govorili kot o nečem komaj dosegljivem, čeprav njihovi najvzhodnejši vrhovi stoje le onstran Kanalske doline.

Tako je bilo nekoč, v časih, polnih hrepenenja in težko uresničljivih želja, danes pa je vse to skrito za romantično tančico pozabe, saj nova doba neusmiljeno terja nove ukrepe. Tudi zato je Andrej Mašera, avtor odličnih vodniških knjig Zahodne Julijske Alpe in 50 zavarovanih plezalnih poti, da številnih objav v Planinskem vestniku ne omejnemo posebej, lahko svoji novi vodniški knjigi *Čudovite Alpe* dodal podnaslov *45 vzponov v bližnjih Alpah*. V bližnjih!? Seveda, saj so nam vsi vrhovi, zbrani v knjigi, s sodobnimi prometnimi sredstvi dostopni prav tako, kot so nam bili nekoč le domači Grintovci in Julijci. Za veliko

večino opisanih gora, tudi za tiste najdlje na zahodu in severu, sta dovolj prosta dneva ob koncu tedna, z bližjimi pa lahko opravimo tudi v enem samem dnevu. Svet seveda dandanes ni nič manjši, temeljito pa se je spremenila odvisnost od časa, ki je na voljo.

V *Čudovitih Alpah* se je avtor z njemu tako ljubih Zahodnih Julijcev, z najvišjih vrhov katerih seže pogled k dolomitskim lepoticam in lepotcem, k Civetti, Pelmu, Antelau in Cristallu ter k mogočnejšem Visokih Tur, h Grossglocknerju, Ankoglu in Hochalmspitzu, odpravil prek Kanalske in Železne doline za soncem, se najprej poln občudovanja zaustavil na vrhovih Karnijskih Alp, od tam pa sledil klicu gorniškega srca v Dolomite, Visoke Ture in Severne Apneniške Alpe.

Vsak izbor je predvsem in povsem subjektivno dejanje, o katerem ima lahko vsakdo čisto svoje mnenje, ga pri sebi dopolnjuje ali redči – skratka, lahko obdeluje svojo gredico gorniškega okusa po svoje –, knjiga pa je napisana in je pred nami, tu in zdaj, in težko se bo našel kdo izmed posvečenih v to snov, ki avtorju ne bi priznal prefinjenega okusa in zvrhane mere razumevanja tistih uporabnikov, ki jim je vodnik predvsem namenjen – zelo zahtevne gorniške populacije, kakršno najpogosteje najdemo na polju, ki se razteza med vrhunskim alpinističnim mojstrstvom in pohlevnejšim planinskim popotništvom. Napisana je v najboljši maniri vodniške besedne ustvarjalnosti, ki jo je s svojim izjemnim opusom na Slovenskem utemeljil Tine Mihelič, avtorjev prijatelj in učitelj svojevrstne, miheličevske ljubezni do gora.

Knjiga je sestavljena iz petinštiridesetih zgodb, v katere so nevsiljivo spravljene vsi potrebni podatki. V posebnem strnjem opozorilu, dodanem vsaki zgodb, preberemo, kakšne težave nas čakajo na poti in kako se

moramo pripraviti nanje. Kako bomo ta opozorila pravilno razbrali in uporabljali vodnik v svoj prid, nam avtor pove v kratkem uvodu, vse preostalo branje pa je eno samo navdušujoče povabilo na pot.

Vsak vrh, od skromnega Ojstrnika nad Ukvami v Kanalski dolini tja do visokega, ponosnega Hochgalla na skrajnem jugozahodu Visokih Tur, je avtorju izziv za svojevrstno pripoved, ki nam najprej razkrije geografske zakonitosti in zgodovinsko vedenje, potem pa nas pripelje do izhodišča in varno pospremi na vrh gore. Ker gre za avtorja širokih razgledov, podprtega z lastnimi bogatimi spoznanji, predvsem pa za nekoga, ki ima, kot bi rekel Tine Mihelič, gore rad, velja vsako izmed petinštiridesetih poglavij v knjigi brati kot literaturo in priročnik hkrati, kajti šele tako se bomo lahko vživeli v klic takšnih gora, kakršne so Civetta ali Marmolada, Antelao ali Pelmo, Watzmann ali Grossglockner. Te in vse druge gore se izrisujejo pred našimi domišljajskimi očmi kot Kugyjevi »prestoli bogov« po estetski plati in hkrati kot cilj Tumovega racionalnega, raziskovalskega napora.

Tolikšno na lastnih izkušnjah temelječe znanje, ki mu vse skozi sledimo v Mašerovi knjigi, je več kot zgolj priporočilo za uporabo vodnika – je napolnilo na branje pripovedi o desetletjih, preživetih v gorah. In to preživetih intenzivno ter poglobljeno, do tiste doživljajske ravni, na kateri človek zasliši klic k izpovedi. Takšni, ki ne bo le za naše duše, ampak bo nago varjala tudi drugega.

Čudovite Alpe so vse to in še več. So s široko kretnjo zajeto prgišče najlepšega, kar nam ponujajo gore vzhodnega alpskega loka, gore z zahodnih in severnih obzorij, ki so nam zdaj ne le zaradi sodobnih povezav, ampak tudi zaradi Mašerove knjige kot bližnje, ljube znanke.

Mitja Košir